

Tilfredshed baade for Herfskabet og Bruggerne; jeg mener Afsløsningen paa Kjøbenhavns Magistrats Gods, som er flet af Frivillighedens Dei. Jeg vil nu spørge Enhver, om Kjøbenhavns Magistrat, dersom den havde havt Ret til at bortforpagte sine Fæstegaarde og havde brugt denne Ret, derved havde gavnet Bruggerne, eller om den ikke, som jeg troer, havde skadet dem. Jeg vil lægge Spørgsmaalet til den anden Side: Om ikke hele Thinget kan være enigt med Magistraten som Herfskab og med Fæsterne paa Magistratens Gods som Brugere om, at denne Overgang til Selveiendom har været til Fordeel for begge Parter. Det er Parterne, der skulle bedømme, om de ville benytte en frivillig Overgang — og Overgangen efter det foreliggende Forslag er kun en frivillig — og Alle, som staae udenfor, kunne kun bedømme det efter Conjuncturerne, men disse verle, og hvad der kan være foredeeltigt paa een Tid, er efter nogen Tids Forløb at ansee for en uheldig Speculation. — Den ærede Rigsbogsmand for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Casse) troer jeg neppe med Føie kan paastaae, at de Stiftelser, som nævnes i Forslaget, ere at stille lige med private Eiendomme. Alle de her nævnte Stiftelser have confirmerede Fundatser; der eksisterer en Control med deres Virksomhed, og Regjeringen er den, som skal træde til, hvis Fundatsernes Bestemmelser ikke opfyldes, hvis de Diemed, hvori Stiftelsernes Indtægter skulle anvendes, tilfidesættes. Derfor troer jeg allerede af denne Grund, at disse Stiftelser paa ingen Maade kunne kaldes eller stilles ved Siden af private Eiendomme; jeg troer meget mere, at disse Stiftelser maae henføres under de publique Stiftelser, om hvilket det allerede i Aaret 1769 blev bestemt, at Directionerne skulde sørge for, at Fæstegaardene gik over til at blive Arvefæste eller Selveiendom, omtrent paa de Vilkaar, som senere ere bragte i Anvendelse, ikke med Hensyn til disse Stiftelser, men med Hensyn til Statsveiendomme. Grundlovens § 98 siger, at det skal ordnes, hvorle-

des Lehn, Stamhuse eller Fideicommissgods kan overgaae til fri Eiendom. Dersom det nu er saaledes, at Grundloven paahyder, at en vis Art Eiendomme skal overgaae til frit Gods i Handel og Wandel, saa forekommer det mig, at deri conclusorisk maa ligge, at Lovgivningen er berettiget til ligesom før 1848 at tage enhver Bestemmelse om Fæstegods. Jeg seer ikke, at disse Stiftelsers Gods har været undtaget før Grundlovens Udgivelse, og jeg fatter ikke, hvorledes det efter Grundlovens Udgivelse skulde blive undtaget fra Lovens Herredømme, da der i Grundloven intet Bud indeholdes, hvortil en saadan Undtagelse kunde henføres. Om man er berettiget til at komme med en saakaldet Fæstetvangslov angaaende alt Fæstegods, er et Spørgsmaal, der ikke ligger for i dette Dieblis, og jeg skal derfor ikke gaae videre ind paa Grundene for og imod. For mig staaer det klart, at her kun er Tale om Fæstegods paa offentlige Stiftelser, eller paa saadanne Stiftelser i alt Fald, der henhøre under det Offentliges Control.

Jeg skal tillade mig nogle Bemærkninger om Forslagets Realitet, thi jeg holder mig forvisset om, at Rigsdagen ikke vil standse Forslaget. Jeg kunde have ønsket en Bestemmelse om, hvad de ærede Forslagsstillere forstaae ved „Bøndergods“. Det er vel den samme Benævnelse, der forekommer i Selveiendomslovene for 1851 og 52, men jeg skal gjøre de ærede Forslagsstillere opmærksomme paa, at skjøndt Udtrykket Bøndergods, dengang disse Love vare under Behandling i Rigsdagen, ansaaes for at være temmelig klart, idet det nemlig skulde omfatte al matriculeret Jord, som var bortfæstet eller givet i Leie, have dog Domstolene forstaaet det noget anderledes, idet de fra Selveiendomslovene have undtaget matriculeret og bortfæstet Bønderjord, som antoges at henhøre under Hovedgaardstaxt — ja, der er en Modsigelse i at tale om matriculeret bortfæstet Jord, som henhører under Hovedgaardstaxt, men at der er saadan Jord, er antaget —, og Domstolene